

Krąpiec, Marek

Wyniki analizy dendrochronologicznej prób drewna dębowego z Czerмна

Archeologia Polski Środkowowschodniej 3, 166

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

A N E K S

MAREK KRĄPIEC

WYNIKI ANALIZY DENDROCHRONOLOGICZNEJ PRÓB DREWNA DĘBOWEGO Z CZERMNA

Analizą dendrochronologiczną objęto 29 prób drewna pochodzącego z wykopów z wału grodu oraz konstrukcji pomostu. Stan zachowania badanego drewna był różnicowany. Drewno z wału charakteryzowało się złym stanem zachowania i pozbawione było warstwy bielastej. Na tym tle drewno z pomostu/grobli wyróżniało się pozytywnie. W większości wypadków oprócz doskonale zachowanej twardzieli występowała również biel.

Próby poddano standardowej preparatyce odsłaniającej strukturę anatomiczną drewna i dokonano pomiarów szerokości przyrostów rocznych z dokładnością 0.01 mm na aparaturze własnej konstrukcji z komputerową rejestracją wyników. Do opracowania pomierzonych sekwencji oraz wzajemnej ich korelacji, a także synchronizacji z krzywymi standardowymi użyto pakietu programu TREE-RINGS autorstwa A. Krawczyka i niżej podpisanego. W wyniku pomiarów ustalono, że większość analizowanych prób spełnia wymogi metody pod względem liczebności słoików. Najwięcej elementów wykonanych z najstarszych drzew - ponad 100-letnich (maksymalnie 260-letnich) występowało w pomoście/grobli. Wykazywały one wysoką zbieżność dendrogramów, świadczącą o ich jednowiekowości. Utworzona na ich podstawie, w wyniku uśrednienia, chronologia względna została wydatowana w oparciu o południowopolski standard dendrochronologiczny dębów, co pozwoliło na datowanie poszczególnych prób. Wyniki tych datowań

zamieszczono w tabeli 1. W kolumnie DATA I podano datowanie sekwencji, tj. interwał pomiędzy pierwszym a ostatnim słoikiem w próbie. W próbach, które zawierają kompletną warstwę bielastą datowanie to ma dokładność roczną, a oznaczenia literowe przy bieli odpowiadają: ściance zimowej - p, lub wiosennej - w. Jeśli warstwa bielasta zachowana była fragmentarycznie, wówczas datowanie obarczone jest błędem wynikającym ze zmiennej liczby przyrostów w strefie. Natomiast jeśli brak bieli, wówczas możliwe jest wyznaczenie najwcześniejszej możliwej daty ścięcia drzewa - po roku x.

Zestawiając poszczególne daty dla pomostu/grobli można przypuszczać, że powstała ona u schyłku XII wieku (1186-1190). Konstrukcja ta przeszła naprawy/rekonstrukcje w latach 1203, 1240-1242. W połowie XIII w. zaniechano dalszych inwestycji w tej strefie.

Niewątpliwie starszy materiał występuje w pozostałych wykopach położonych bliżej grodu, jednakże można o nich powiedzieć tylko, że reprezentują okres drugiego ćwierćwiecza XI w. lub okres jeszcze późniejszy, gdyż trudna do ustalenia jest liczba słoików, które uległy degradacji na skutek kontaktu drewna z powietrzem atmosferycznym i przebywania w osadach położonych powyżej zwierciadła wód gruntowych. Dokładne datowanie strefy wału wymaga dalszych prac wykopaliskowych w celu uzyskania dobrej jakości drewna z zachowaną warstwą bielastą (tab. 1).